

MINISTERSTVO VNITRA
generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky
Kloknerova 2295/26, Praha 414, 148 01

Č.j.

Praha, dne 14. března 2020

Kontrola a projednávání přestupků podle krizového zákona - stanovisko

Příslušná právní úprava

Zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „krizový zákon“).

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“).

Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o ochraně veřejného zdraví“).

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně souvisejících zákonů (zákon o ochraně státních hranic), ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti České republiky, ve znění ústavního zákona č. 300/2000 Sb.

Účel stanoviska

Základním důvodem zpracování tohoto stanoviska je v současné krizové situaci (vyhlášen nouzový stav v rámci řešení koronaviru), sdělit základní postupy orgánu krizového řízení z hlediska kontroly a projednání přestupků podle krizového zákona.

Příslušné stanovisko ve smyslu kontroly a projednání přestupků podle krizového zákona

Krizový zákon, v případě krizového stavu (v tomto případě nouzového stavu) opravňuje k vydání krizových opatření (ve smyslu § 6 krizového zákona, tedy některá omezení, tedy přímo krizovým opatřením organizační nebo technické opatření určené k řešení krizové situace a odstranění jejích následků, včetně opatření, jimiž se zasahuje do práv a povinností osob – viz § 2 písm. c) krizového zákona). Nouzový stav byl vyhlášen dne 12. března 2020 a vláda ČR postupně přijímá jednotlivá krizová opatření (viz usnesení vlády publikované ve Sbírce zákonů pod č. 69/2020 a násl.), které jsou vydávány ve smyslu zejména § 6 odst. 1 krizového zákona a např. dalších zákonů (např. zákon o ochraně veřejného zdraví).

Orgány krizového řízení (viz § 4 a násl. krizového zákona – vláda, jednotlivá ministerstva a jiné ústřední správního řízení, orgány kraje a další orgány s působností na území kraje, orgány obce s rozšířenou působností aj.) jsou oprávněny v rámci své působnosti provádět kontrolu dodržování krizového zákona (tedy i jednotlivých krizových opatření). Specialitou je kontrola obcí, obcí z rozšířenou působností a krajů, jejíž kontrolu provádí příslušný Hasičský záchranný sbor ČR (jeho příslušná součást) či Ministerstvo vnitra ve spolupráci s příslušným dalším úřadem (viz § 33 odst. 1 a 2 krizového zákona). U právnických osob a podnikajících fyzických osob provádí kontrolu orgán krizového řízení, který opatření vydal (což je u všech Vláda ČR), která kontrolu vykonává prostřednictvím příslušných orgánů, který má danou působnost (např. u zákazu provozu restaurací či barů, České obchodní inspekce, či hygienická stanice).

Samotné přestupky jsou upraveny pro fyzické osoby v § 34 krizového zákona, u právnických a podnikajících fyzických osob § 34a krizového zákona. U fyzických osob bude kontrolu provádět orgán krizového řízení (což může být Policie ČR, hygienická služba či jiný orgán, který „jen“ zadokumentuje daný přestupek) a následně jej předá k řešení příslušnému obecnímu úřadu s rozšířenou působností (§ 60 odst. 1 zákona o přestupcích) k projednání přestupku podle zákona o přestupcích. Změny v oblasti přestupkového práva, k nimž došlo od 1. 7. 2017, vytvořily situaci, kdy narůstá okruh správních deliktů, které mají právní kvalifikaci jako přestupky, o ty protiprávní činy, které byly dosud souhrnně označovány jako jiné správní delikty. Pro stanovení věcné příslušnosti k projednávání přestupků (k řízení o přestupcích) vyplývají ze zákona o přestupcích tato pravidla:

1. Věcně příslušným je obecní úřad obce s rozšířenou působností, nestanoví-li zákon jinak (§ 60 odst. 1 zákona o přestupcích). Zákonem, který může stanovit jinak, je jednak přestupkový zákon, jednak zákon jiný - zvláštní.
2. Obecní úřad je příslušný k řízení o přestupcích a) proti pořádku v územní samosprávě, b) proti veřejnému pořádku, c) proti občanskému soužití a d) proti majetku (§ 60 odst. 1 zákona o přestupcích).¹

U právnických osob jsou dány přestupky ve smyslu § 34a krizového zákona, kdy tyto přestupky (s výjimkou řešení přestupku u poskytnutí věcných prostředků potřebných k řešení krizové situace, kde je příslušný krajský úřad) projednává příslušný Hasičský záchranný sbor kraje.

Tedy u právnických osob a podnikajících fyzických osob kontrolu provede orgán krizového řízení (což může být Policie ČR, hygienická služba či jiný orgán, který „jen“ zadokumentuje daný přestupek) a následně jej předá k řešení HZS ČR kraje, s výjimkou § 34a odst. 2 písm. b) krizového zákona, který předá krajskému úřadu.

Více zákonů stanoví věcnou příslušnost orgánům bezpečnostních sborů. Zatímco Hasičský záchranný sbor kraje nebo celní úřady jsou - vedle toho, že jsou součástí příslušných bezpečnostních sborů (Hasičského záchranného sboru, Celní správy České republiky) - výslovně označeny jako správní úřady a příslušnost je stanovena zákony těmto správním úřadům², v případě Policie ČR tomu tak není. Policii ČR tvoří podle § 6 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů útvary (Policejní prezidium České republiky, útvary policie s celostátní působností, které zřizuje na návrh policejního prezidenta ministr vnitra, krajská ředitelství policie a útvary zřízené v rámci krajského ředitelství, které zřizuje na návrh ředitele krajského ředitelství policejní prezident). Zákony stanoví věcnou příslušnost orgánů Policie ČR k projednávání přestupků někdy konkrétně určují funkční příslušnost útvaru,³ jindy obsahují formulaci, že uváděné přestupky projednává „příslušný útvar“ Policie ČR. Přestupky mohou projednávat i další bezpečnostní sbory.⁴

Závěr

¹ Viz KOPECKÝ, M. Příslušnost v řízení o přestupcích, Systém ASPI.

² Viz např. § 28b zákona č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, § 34b zákona č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů (krizový zákon), (týká se hasičského záchranného sboru kraje), § 39 zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy České republiky v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví, (celní úřad).

³ Viz např. § 157a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (ředitelství služby cizinecké policie a jeho detašovaná pracoviště, odbory cizinecké policie).

⁴ Vše viz KOPECKÝ, M. Příslušnost v řízení o přestupcích, Systém ASPI.

Hasičský záchranný sbor kraje (či Ministerstvo vnitra) provádí kontrolu podle krizového zákona:

- Činnosti podle krizového zákona u příslušných orgánů obcí, krajů či Hasičského záchranného sboru kraje (viz § 33 odst. 2 krizového zákona).
- Konkrétní opatření, pokud by je Hasičský záchranný sbor ČR vyhlásil a byly v jeho působnosti (viz § 33 odst. 1 a odst. 3 krizového zákona).

Hasičský záchranný sbor kraje (či Ministerstvo vnitra) projednává přestupky podle krizového zákona:

- K finančním záležitostem podle krizových opatření viz § 6 odst. 3 krizového zákona (např. nabývání peněžních prostředků v cizí měně, cenných papírů a zaknihovaných cenných papírů, provádění veškerých plateb z České republiky do zahraničí, včetně plateb mezi poskytovateli platebních služeb a jejich pobočkami, ukládání peněžních prostředků na účty v zahraničí, atd.) což je stanoveno § 29 odst. 8 a § 34a odst. 2 písm. c) krizového zákona u právnických a podnikajících fyzických osob.
- Další přestupky ve smyslu § 34a krizového zákona (s výjimkou řešení přestupku u poskytnutí věcných prostředků potřebných k řešení krizové situace, kde je příslušný krajský úřad viz § 34b krizového zákona). Tyto přestupky se ovšem dotýkají pouze připraveno na krizové řízení (či přímo zpracování krizových plánů) nebo poskytnutí či aktualizovat požadované podklady.

Pro úplnost dodáváme, že se jedná o nezávazný právní názor (striktně zaměřený na současnou aktuální situaci a řešící danou aktuální věc), závazný výklad je oprávněn provádět pouze příslušný soud.

plk. doc. JUDr. František Vavera, Ph.D., LL. M.
náměstek generálního ředitele HZS ČR
pro řízení lidských zdrojů
pověřen zastupováním

Příslušná právní úprava – konkrétní ustanovení

§ 29

Právnické osoby a podnikající fyzické osoby

(1) Na výzvu příslušného orgánu krizového řízení jsou právnické osoby a podnikající fyzické osoby povinny při přípravě na krizové situace podílet se na zpracování krizových plánů. V případě, že jde o právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby, které zajišťují plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, jsou tyto osoby dále povinny zpracovávat plány krizové připravenosti; plánem krizové připravenosti se pro účely tohoto zákona rozumí plán, ve kterém je upravena příprava příslušné právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby k řešení krizových situací.

(2) V případě, že zpracovatel krizového plánu zahrne do krizového plánu konkrétní právnickou osobu nebo podnikající fyzickou osobu, je tato povinna na žádost hasičského

záchranného sboru kraje za účelem přípravy na krizové situace a jejich řešení bezplatně poskytnout a aktualizovat požadované podklady uvedené v § 15 odst. 3 a další související údaje. Ministerstva, jiné ústřední správní úřady, kraje, obce s rozšířenou působností nebo obce mohou uzavřít s právními osobami a s podnikajícími fyzickými osobami smlouvy ke splnění úkolů vyplývajících z krizových plánů.

(3) Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny poskytnout věcné prostředky potřebné k řešení krizové situace na výzvu oprávněného orgánu krizového řízení, pokud zvláštní právní předpis nestanoví jinak.²²⁾ Poskytnutím věcných prostředků¹⁸⁾ nesmí dojít k narušení funkce prvku kritické infrastruktury.

(4) Dojde-li za krizového stavu k ohrožení života, zdraví nebo hrozí-li škody velkého rozsahu na majetku nebo životním prostředí, jsou právnícké osoby a podnikající fyzické osoby povinny splnit úkoly, které jdou nad rámec opatření uvedených v krizových plánech, pokud jim tyto úkoly uloží hejtman nebo starosta obce s rozšířenou působností nebo starosta obce.

(5) Povinnost poskytnout věcný prostředek²³⁾ při krizových stavech ukládá právníckým osobám a podnikajícím fyzickým osobám hejtman. Při nebezpečí z prodlení je oprávněn tuto povinnost uložit právnícké osobě a podnikající fyzické osobě také starosta, který o uložení povinnosti následně informuje hejtman. Hejtman nebo starosta, který uložil povinnost poskytnout věcný prostředek, zabezpečí jeho vrácení tomu, jenž věcný prostředek poskytl, a současně mu vydá potvrzení o využití tohoto prostředku. Potvrzení obsahuje zejména údaje o uživateli, popřípadě vlastníkově věcného prostředku, nezbytné identifikační údaje věcného prostředku, datum a hodinu poskytnutí a vrácení věcného prostředku, stav opotřebení a poškození, poučení o náhradě a označení orgánu, který potvrzení vydal.

(6) Výkon uložené pracovní povinnosti a pracovní výpomoci se považuje za jiný úkon v obecném zájmu⁵⁰⁾.

(7) Na výzvu příslušného správního úřadu je provozovatel stavby, zařízení, prostředku nebo veřejné infrastruktury, o kterých lze oprávněně předpokládat, že splňují kritéria pro určení prvku kritické infrastruktury, povinen poskytnout informace nezbytné k určení prvku kritické infrastruktury a prvku evropské kritické infrastruktury a další součinnost při ochraně kritické infrastruktury.

(8) Právnícké osoby a podnikající fyzické osoby jsou povinny zdržet se činností zakázaných krizovým opatřením vydaným na základě § 6 odst. 3.

18) Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.

22) Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

23) § 128 občanského zákoníku.

50) § 203 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění zákona č. 126/2008 Sb. a zákona č. 320/2009 Sb.

HLAVA VI KONTROLA, PŘESTUPKY A NÁHRADA

§ 33

Kontrola

(1) Orgány krizového řízení jsou oprávněny v mezích své působnosti kontrolovat dodržování tohoto zákona a předpisů vydaných k jeho provedení.

(2) Kontrolu uvedenou v odstavci 1 vykonává u obce hasičský záchranný sbor kraje v součinnosti s obecním úřadem obce s rozšířenou působností, u obce s rozšířenou působností hasičský záchranný sbor kraje v součinnosti s krajským úřadem, u kraje Ministerstvo vnitra ve spolupráci s příslušným ministerstvem nebo jiným ústředním správním úřadem a u hasičského záchranného sboru kraje Ministerstvo vnitra.

(3) Kontrolu uvedenou v odstavci 1 vykonává u právnických osob a podnikajících fyzických osob orgán krizového řízení, který právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě uložil povinnost vyplývající z krizového plánu.

(4) V zařízeních zpravodajských služeb, Národního úřadu pro kybernetickou a informační bezpečnost a Národního bezpečnostního úřadu, kde by kontrolou uvedenou v odstavci 1 mohlo dojít k ohrožení utajovaných informací nebo bezpečnosti státu, může být kontrola vykonána jen se souhlasem jejich ředitele. Kontrolu provádí Ministerstvo vnitra. Nebude-li souhlas udělen, zajistí ředitel, který odmítnul souhlas udělit, výkon kontroly ve své působnosti a podá do 60 dnů ode dne odmítnutí udělení souhlasu zprávu o jejím výsledku Ministerstvu vnitra, nestanoví-li Ministerstvo vnitra lhůtu delší. Není-li zpravodajská služba, Národní úřad pro kybernetickou a informační bezpečnost nebo Národní bezpečnostní úřad schopen zajistit výkon kontroly ve své působnosti, umožní její výkon Ministerstvu vnitra, přitom může stanovit zvláštní podmínky způsobu výkonu takové kontroly.

§ 34

Přestupky fyzických osob

(1) Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v době krizového stavu nesplní

- a) některou z povinností podle § 31 odst. 3 písm. a), b) nebo c),
- b) některou z povinností podle § 31 odst. 3 písm. d) nebo e), nebo
- c) povinnost podle § 31 odst. 3 písm. f).

(2) Fyzická osoba se dopustí přestupku dále tím, že v rozporu s § 27 odst. 6

- a) jako pracovník oprávněný se seznamovat se zvláštními skutečnostmi nezachová mlčenlivost o nich, nebo
- b) jako osoba, která se při plnění úkolů krizového řízení seznámila se zvláštními skutečnostmi, sdělí zvláštní skutečnost osobě, která není oprávněna se s takovou zvláštní skutečností seznamovat.

(3) Za přestupek podle odstavce 1 písm. a) a odstavce 2 písm. b) lze uložit pokutu do 20 000 Kč, za přestupek podle odstavce 1 písm. b) pokutu do 50 000 Kč, za přestupek podle odstavce 2 písm. a) pokutu do 100 000 Kč a za přestupek podle odstavce 1 písm. c) pokutu do 2 000 000 Kč.

§ 34a

Přestupky právnických a podnikajících fyzických osob

(1) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že v rozporu s § 29 odst. 1 při přípravě na krizové situace

- a) se nepodílí na zpracování krizových plánů, nebo
- b) jako osoba, která zajišťuje plnění opatření vyplývajících z krizového plánu, nezpracuje plán krizové připravenosti.

(2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku dále tím, že

- a) jako osoba zahrnutá v krizovém plánu nesplní povinnost podle § 29 odst. 2,
- b) nesplní povinnost podle § 29 odst. 3, nebo

c) nesplní povinnost podle § 29 odst. 8.

(3) Provozovatel televizního nebo rozhlasového vysílání se dopustí přestupku tím, že nesplní povinnost podle § 30.

(4) Za přestupek podle odstavců 1 až 3 lze uložit pokutu do 3 000 000 Kč.

§ 34b

Společné ustanovení k přestupkům

Přestupky podle § 34a projednává hasičský záchranný sbor kraje, s výjimkou přestupků podle § 34a odst. 2 písm. b), které projednává krajský úřad.

2) Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

22) Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů.

27) § 49 odst. 9 zákona č. 218/2000 Sb.

28) § 109 až 203, § 260 zákoníku práce.

Nařízení vlády č. 108/1994 Sb., kterým se provádí zákoník práce a některé další zákony.

29) § 23 a § 51 odst. 3 vyhlášky č. 182/1991 Sb., kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení a zákon České národní rady o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení, ve znění pozdějších předpisů.

§ 40a písm. b), § 16 písm. a) zákona č. 114/1988 Sb.

30) § 63 zákona č. 128/2000 Sb.